

Avtonomija za vse pokrajine.

(Iz govora posl. Antona Sušnika v narodni skupščini dne 25. jan.)

(Dalje.)

Tudi Hrvatje so stavili konkretne predloge.

Ali tudi narodni klub je izročil svoj ustavni predlog, v katerem je v tretjem členu obsežno, iz katerih pokrajin je država sestavljena. One zahteve so te-le: 1. Srbija sa Makedonijom; 2. Hrvatska, Slavonija i Dalmacija s Medjurjem, s Istrom i s otocima; 3. Crna gora; 4. Bosna i Hercegovina; 5. Vojvodina; 6. Slovenija.

V II. delu je natančno označena kompetenčna razdelitev med državno in pokrajinsko skupščino in vlado.

To so bile jasne zahteve narodnega kluba. (Min. Sv. Pribičević: »Čete svuda vladati nad manjinama!«) Ne, mi nismo taki kakor ste vi, g. minister! Jaz sem to prečital, da vsako ve, kaj je zahteval narodni klub.

Dobil sem v roke tudi načrt ustave g. Radića. V tem načrtu, ki je bil sprejet dne 9. travna 1921, pravi v splošnem oddelku § 2. sledeče: »Državni teritorij nevtralne seljačke republike Hrvatske obseže svih 8 županija banske Hrvatske.«

Dalje govori o notranji ureditvi republike člen 5.: »Odnosaj republike prema Srbiji, Sloveniji, Bosni i Hercegovini. Sa Srbijom kao s nezavisnom kraljevinom, sa Slovenijom te sa Bosnom i Hercegovinom kao pravno — sedaj čujte g. dr. Janić — i faktično posve autonomnom hrvatsko-srbsko-muslimanskom narodnopolitičkom jedinicom... seljačka republika uređuje svoj odnosaj u granicama zajedničkoga međunarodnoga teritorija Srba, Hrvata i Slovenaca na suverenoj konstituenti... bez majorizacije. (Min. Sv. Pribičević: »Država će biti onda uređena posle 100 godina!«)

Vidite torej, gospodje, da so tudi Hrvatje jasno označili svoje stališče.

V členu 6. stoji: »Seljačka republika uložiti će se u to, da se Dalmaciji i dalmatinskim Hrvatima dade prilika, da posve slobodnim plebiscitom odluče o svojoj sudbini. (Klici: »To je glupost!«) Nisem jaz napisal tega. Nadalje se tukaj pravi: »To pravo priznaje republika Hrvatska Crnoj gori, Makedoniji, Banatu, Bački i Baraniji.«

Kolikor je meni znano in kolikor čujem, je odstopil gospod Radić od tega svojega programa samo toliko, v kolikor pristaje tudi za Srem, plemensko mešan teritorij južno od Save in za Bosno in Hercegovino na plebiscit. (Min. Sv. Pribičević: »Kako milostivo!«) Sedaj ve tudi g. Majcen, kakšno je bilo stališče Hrvatov do ustave.

Ne da se spuščam v kritiko vsega tega, povedal sem samo, kakšne so bile zahteve Hrvatov glede ureditve države. (Poslanec dr. Janić: »Ali Vi pregovarate sa Radićem?«) Prav nič še do sedaj, gospod doktor!

Hrvatsko-slovensko vprašanje in Srbi.

Na srbski strani je najbližji v vprašanje glede notranje ureditve države Slovencem in Hrvatom g. Stojan Protić. Rečem na srbski strani radi tega, ker v resnici ta ustavna borba ni nič drugega, nego borba na eni strani med Srbi in na drugi med Hrvati in Slovenci za to, ali smo vsi enako-pravni ali ne. (Medklici.) G. Protić je v svojem govoru zahteval revizijo ustave, sicer pa je bil zelo rezerviran. Zelo rad bi

bil slišal od njega kaj več. Toda sedaj vemo samo, v kolikor sem obveščen, da bi bil g. Protić voljan, pristati na izjemno stališče Hrvatske, da bi v skrajnem slučaju pristal tudi na amputacijo. Nekako v istem smislu je govoril, ako sem sl dobro zapomnil, tudi g. Ljuba Jovanović na kongresu radikalne stranke.

G. Protić bi torej dal Hrvatom izjemno stališče, ali za vse druge ima on v svoji togi svoj načrt ustave, v katerem ima, če se ne motim, 9 pokrajin. Po Protićevem načrtu imamo pokrajine, ali do danes še nihče ne ve, keke avtonomije bi on dal tem pokrajinam. To je pri g. Protiću njegova neznana številka, njegov X, to je pri njem terra incognita.

Enako pravo za vse pokrajine!

Naš prijatelj Deželić je že rekel v svojem govoru, da mi, ako se da Hrvatom izjemno stališče, to pozdravljamo. Zahtevamo pa isto tudi za Slovenijo in za vse druge pokrajine. In to radi tega, ker s centralistično ustavo niso nezadovoljni samo Hrvatje, ampak tudi Slovenci, muslimani, Bunjevci, Črnogorci in Makedonci. Radi tega to vprašanje ni samo hrvatsko, ampak je državno, in mogoče je, da se to vprašanje reši na ta način, da se izseče samo en del iz države in da se pusti, da bodo vsi drugi deli izpostavljeni centralizmu in hegemoniji. (Min. Sv. Pribičević: »Vi čete hegemoniju, zato to tražite! Vi čete svuda u pokrajinama vladati!«) Nismo taki kakor Vi, gospod minister. Vi hočete vladati samo z absolutizmom in terorizmom. (Min. Sv. Pribičević: »Toga ne dobite, to je isključeno!« — Posl. dr. Hohnjec: »Vi niste prorok, gospod minister!« — Klici: »Pa Vam je rekel g. Protić, da bi se amputiralo!«)

V ti stvari nas potrjujejo tudi besede g. Ljube Jovanovića na radikalnem kongresu, ki je rekel, da bi Srbi, če bi bili šoveni, morali z obema rokama sprejeti izjemno stanje Hrvatske, ker bi tedaj na teritoriju izven Hrvatske bili Srbi še mnogobrojniji proti Nesrbom. Vidite torej, da bi bili vsi, ki bi ostali v teritoriju izven Hrvatske, še bolj izpostavljeni centralizmu in hegemoniji. Taka rešitev bi samo poslabšala stanje in bi povečala nezadovoljnost. Zato je mogoče samo ena rešitev: enako pravo, prav kakor ste Vi, gospod minister, pisali že pred 20 leti, enako pravo za vse pokrajine, za vse avtonomije.

Dr. Kukevec: 26 oblasti je treba!

Sigurno stoji eno in to: morate Vi gospodje centralisti, dobro zapomniti. (Poslanec dr. Kukevec: »26 oblasti je treba!«) Ako hočete konsolidacijo naše države, morate dati pokrajinam avtonomijo. Kajti čim več avtonomije, tem več zadovoljnosti, tem več državne edinosti. (Klici: »Tako je!«) Čim več centralizma in čim več hegemonije, tem več nezadovoljnosti in tem manj ljubezni, tem manj bratstva, tem manj edinosti.

Do vlade, ki je centralistična, ki očitno kaže hegemonistične težnje, ne moremo imeti zaupanja in bomo zato glasovali proti. (Živahno odobravanje in ploskanje na desnici. — Govorniku čestitajo.)

Seja višjega šolskega sveta

dne 7. februarja.

Obravnaval se je načrt zakona za srednje šole. Pred sejo je ta načrt pretresal odsek, sestavljen iz nekaterih članov višj. šol. sveta, ki je sklenil, priporočiti nekatere izpremembe. O odsekovih sklepih je zboru poročal nadzornik Wester. V splošnem je odsek sklenil sledeče: 1. Ohra-

nijo naj se sedanji tipi srednjih šol, namreč humanistična in realna gimnazija in realka in naj se uveljavijo v vsej kraljevini. Sedanja meščanska šola pa naj dobi značaj samostojne nižje srednje šole z malo maturo. 2. Med srednjo šolo in ministrstvom prosvete naj se določi vmesna inštanca. 3. V glavnem prosvetnem svetu naj bodo zastopniki iz vseh delov kraljevine. 4. Ni mogoče razpravljati meritorno o učnih predmetih, ker v zakonskem načrtu ni učnega načrta.

Razgovor o 1. točki je trajal 4 in pol ure. G. referent je odsekov sklep utemeljeval z mnogimi razlogi. Dokazoval je vzgojno moč in kulturni pomen ki je v študiju starih klasičnih jezikov. Če se vpeljejo novi tipi in se bo dijak začel teh jezikov učiti šele v razredu, ki bo odgovarjal sedanjemu 5. razredu, ni pričakovati, da bi si prisvojil znanja latinščine in grščine. Če bo po novem načrtu nižja srednja šola (brez grščine in latinščine) enotna in se bo višja srednja šola delila v 3 tipe (humanistično in realno gimnazijo in realko), kaj bo potem z malimi mesti, ki vseh treh tipov ne morejo imeti? — Nadzornik dr. Poljanec priporoča naj se sprejme srednja šola, kakršna je v zakonskem načrtu. Moderna pedagogika zahteva, da se otroci v dobi od 10—14 leta ne mučijo s klasičnimi jeziki. Šele ko pridejo leta pubertete, je mogoče spoznati, za kak poklic naj se določi učenec, in gre potem na tisti tip višje srednje šole ki bo zanj primeren. Če se sprejmejo novi tipi srednjih šol, bodo učenci lahko prestopali iz šol v Srbiji v šole v Sloveniji in bo tudi prišla enotnost v naš jugoslovanski narod. — Za ohranitev dosedanjih tipov srednjih šol je z vsa vnetostjo nastopil ravnatelj dr. Pipenbacher in sta se zanj izjavila oba zastopnika cerkve. Dr. Pipenbacher je predlagal, naj se ohranijo stari tipi, za poskušnjo pa naj se v enem kraju uvedejo novi tipi. Dr. Poljanec sta pritrdila Ribnikar in ravnatelj Voglar, ki veliko več pričakujejo od novih tipov kakor od starih. Pri glasovanju je dobil odsekov predlog 4 glasove (Wester, Pipenbacher, dr. Medved, Nadrah), za nove tipe srednjih šol so pa glasovali vsi člani iz učiteljskega stanu, zastopnik zdravstvenega odseka, Ribnikar, Voglar, dr. Poljanec in dr. Karlin, skupaj 10 glasov. Dr. Majcen in dr. Mayer sta se držala glasovanja, zastopnika staršev in kmetijstva pa sta bila odsotna. Po glasovanju je poročevalec Wester pripomnil: »To bodi naša tolažba, da ima v večini slučajev manjšina prav.«

Če se uzakoniijo novi tipi srednjih šol, bo enotna nižja srednja šola skoro gotovo podlaga tudi za učiteljske, tako da se bo skupno deblo razlašalo v štiri vrhove. Je pa v zakonskem načrtu tudi paragraf, po katerem sme minister za prosveto dovoliti tudi kak drug tip srednje šole. Ta paragraf bi nas utegnil obvarovati popolnega opustošenja na polju srednjih šol.

Drugi odsekov predlog se je sprejel s tem le besedilom: »Srednje šole so v prvi vrsti podrejene oblastnemu oddelku za prosveto, oziroma delegatu ministrstva za prosveto. — Višji šolski svet izreka mnenje in željo, da se za prosvetno upravno ozemlje, kjer bivajo Slovenci, ustanovi samo en oddelek za prosveto ali ena delegacija.«

Tudi 3. in 4. odsekov predlog se je sprejel.

Na popoldanski seji so se v naglici pregledali posamezni paragrafi zakonskega načrta. Odsotnih je bilo popoldne v začetku seje 5 članov, pozneje so odšli še 3 in je ostalo s predsedstvom vred samo 10 članov.

Predlagala se je »verskonravna vzgoja«, pa jo je večina odklonila, trdeča, da

bi bila protiustavna, ker je verouk fakultativen. Naše mnenje pa je, da bi bila vključ fakultativnemu verouku vzgoja lahko verskonravna, ne da bi se kršila ustava. Sprejel se je pa predlog, naj se srednješolska mladina vzgaja »moralno«, ker je ta beseda v ustavi.

Načrt določuje za srednje šole tudi verouk — seveda fakultativen — ne daje pa cerkveni oblasti v tem oziru prav nobene besede. Prosvetni minister in minister za vere (lahko oba muslimana) bi po tem načrtu izvrševala škofovske pravice. Zastopnik katehetov je opozoril zbornico na ta nedostatek in predlagal pri dotičnih paragrafi, kar zahteva cerkveni zakonik kot minimum, kot conditio sine qua non, če se hoče na srednjih šolah ohraniti verouk. Po raznih ugovorih so se sprejeli sledeči postavki: Glede verskega pouka določuje ministrstvo prosvete število ur; učni načrt sestavi pristojna cerkvena oblast, a uveljaviti se more le, če ga odobri minister za prosveto. Veroučne knjige določuje prosvetni minister, ko jih je odobrila pristojna cerkvena oblast. Veroučitelja nastavi minister prosvete na predlog oddelka (delegata) za prosveto izmed tistih duhovnikov, ki jih pristojna cerkvena oblast pooblasti za pouk. Za verouk in verske vaje vrši nadzorstvo tudi cerkvena oblast.

Upajmo da bo minister za prosveto sprejel vse te postavke v načrt zakona, ki ga predloži zakonodajni skupščini. Za zasebne srednje šole se je sprejel odsekov predlog, po katerem naj bi se jim podeljevala pravica javnosti kakor do sedaj. Hud boj se je pa vnel pri določitvi v načrtu, naj bi te šole smele delati zrelostne izpite samo na državnih srednjih šolah in ne doma, na lastnih zavodih, kakor doslej. Da bi se na ta način obremenile zasebne srednje šole, je priporočal z veliko vnetostjo ravnatelj Voglar. Zmagal je z glasom predsednika odsekov predlog, naj imajo tudi glede mature svojih učencev zasebne srednje šole iste pravice kakor javne šole.

Sprejele so se še razne spremembe zakonskega načrta.

Nazadnje so se rešile še nekatere druge nujne zadeve. Seje sta se udeležila kot gosta gospoda dr. Skaberne, načelnik oddelka za prosveto in vere, in vladni svetnik dr. Bezjak.

Politične novice.

+ Dr. Korošec v Somboru. Dr. Korošec je imel v Somboru političen shod, na katerem se je razgovarjal tudi s tamšnjimi Nemci, ki so prišli na njegov shod v zelo velikem številu. »Slov. Narod« je z ozirom na ta shod posnel iz graške »Tagespost« komentar. Ta komentar pravi, da dr. Korošec na dan shoda ni vedel, da je bil že izdan poziv za ustanovitev samostojne nemške stranke v Jugoslaviji. Tej vesti je dodal slabo informirani »Slov. Narod« kot uredniški ocvrek pripombo, da dr. Korošec ni imel sreče z vojvodinskimi Nemci. Nasproti temu ugotovljamo samo, da je bil dr. Korošec že prej dobro informiran o sklepu novosaškega »Kulturbund« in da niso vsi Nemci v Kulturbundu organizirani. Tej ugotovitvi dodajemo, da je dr. Korošec s svojo akcijo v Somboru lahko prav vesel!

+ Upravna razdelitev Slovenije in društvo koncepcijskih uradnikov. Dr. Kukevec, po najnovejših odredbah in predlogih vsaj za 3 mesece minister na razpoložanju, agitira sedaj po štajerskem za »koncentracijo naprednih političnih sil«. Po mnenju dr. Kukovca se pa ta koncentracija ne more uspešno izvršiti brez razdelitve Slovenije na »oblasti«. Kolikor več bo delitve na

Metamorfoza Belgrada.

Spisal Herman Wendel.*

Kako je bil stari Belgrad pred svetovno vojno razmetano, samo zase čepeče, domače mestece, dišeče po dobri slivovki!

Drugega Belgrada: turškega Belgrada pred dvema, tremi generacijami ni poznal nikdo izmed nas: z ozkimi ulicami in molčečimi hišami, z vitkimi minareti in s ponosnimi džamijami, s sanjaviimi vodnjaki s cevkami in bučnimi bazari, z zakritimi ženami, ki so plaho brzele preko ulice, in drznimi bašibozuki, ki so barantali pred branjarjo z orožjem za srebrno okovane pištole; v mesecu ramazanu so doneli topovski streli s trdnave in prav prijetno ni bilo srbski raj nikdar pri srcu.

Potem se je — kakor je to pač pot zgodovine — polumesec na jugoslovanskem nebu bolj in bolj zožil in je bil nekega dne sploh in docela ugasnil. Sedaj se je odluščilo tudi orientalsko belilo od mesta. Valjar — recimo — civilizacije je brezobzirno zavrnil romantična turška pokopališča; grobni spomeniki z lepo zaviti izreki iz korana so prišli kot gradivo v zid za petrolejsko skladišče; ozke ulice so zadihale skozi nepričakovane odprtine mnogo svežega zraka; hiše s svojimi od-

prtimi okni in vrati so postale evropsko zgovorne; minarete so zamenili v silueti mesta tovarniški dimniki; neka džamija se je izpremenila po čudnem Allahovem sklepu v plinaro, in od vseh džamij je pridržalo nesentimentalno 19. stoletje samo eno služba tistega, o katerem pravi druga sura korana: »Bog je gospod vzhoda in zapada; kamorkoli se le obrnete, tam je obliče božje.« Tri leta sem je Belgrad prestolnica novim množicam muslimanov in ob časih molitve se uvrstijo čevlji in usnjate copate iz Mostara, iz Prizrena, iz Sarajeva, iz Bitolja, iz Skoplja in od albanske meje pred vhomom v Bajraklarovo džamijo v Jevremski ulici.

V Mihajlovi ulici in v ulici kralja Milana, ob tej dolgi ravni črti po sedlu med vdrtno ob Donavi in Savi, se košatiijo konak, banke, trgovine, hoteli kakor v evropskih ljudskih mravljiščih, brez sloga, brez osebne poteze, zgrajeni v naglici z mnogo lišpa in malo okusa. Spodaj v parku med kolodvorom in hotelom Bristolom bi se človek najraje zjokal nad toliko revščino, zanemarjenostjo, zaprašenostjo in zapuščeno stanje. Na tlaku z njegovimi grbami in luknjami in dolinami in višinami in globinami in premišljenimi volčimi jamami se dobro izvežba za potovanje preko albanskih prepadov. In v večini ulic zahrbtno fini, čevlji visoki prah ob času vročine, ob dežju pa vztrajno, vražje nepremagljivo blato! Da, tako daleč je že prišel Belgrad na svoji poti

proti zapadu. Poleg tega pa cele ulice s samimi malimi, skromnimi, poševnimi hišicami brez okrasa iz dobe kneza Miloša; samo pritličje, kvečjemu še prvo nadstropje. Izumirajoča rokodelstva, kakor popravilalec kotlov — kajne? — in opankar so ohranila v tem tako rekoč izginolem svetu še svoj ugled in svoje dostojanstvo. V nizkih, okajanih »kafanah« iz turške dobe se rešetao novosti predmestja, Stari, poslavlajoči se Belgrad. Slovo je bridko!

Kajti — prostor! — sedaj prihaja novi čas. Dan na dan vlačijo dolge vrste prado-mačih bivolskih vprež kamenje iz kamenolomov pri Topčideru, v vsakem kotu kipe oglihi se po polnoči spotakneš nad apnenimi jamami in kupi malte, Belgrad zida. Belgrad zida ministrstva, banke, akademije, tovarne, parlament, gledališče, gimnazije, knjižnice in kar zraven spada. Belgrad zida v eni sapi, marljivo, smotreno; vsak izmed njegovih 110.000 prebivalcev ima krčevito pred očmi smoter: Veliko mesto! V glavnem mestu Jugoslavije mrgoli 20.000, 30.000 ljudi več nego v prestolici Srbije; vsak dan prihajajo; med vrle deželane je zašla mrzlična želja po zaslužku, po nagrabljenju denarja, po tem, da bi »visoko prišli«; manjka samo še jugoslovanskega Balsaca, ki bi naslikal ta nemirni, kipeči, se raztegajoči Belgrad, poln bodočnosti, na pragu nove dobe.

Veliki načrti so razviti v glavah fanta-

stov, na mizah arhitektov. Sremski Zemun onstran Donave in Save čaka z nestrpnostjo neveste, da se združi z Belgradom v eno občino. Vražje spretni Amerikanci zgradijo most preko te male vode; v nekaj letih zdrči električna s Teražij v sredi Belgrada naravnost tja sredi Franzenstala, nemškega predmestja zemunskega. Temu kmalu sledita moč in sija: nov orjaški kolodvor pri novi skupščini; razkošni avtomobili švigajo po bulvarih okoli milijonskega mesta; stanovanjske kasarne se dvigajo na stavbišču skromnih barak iz Miloševe dobe; garda tovarniških dimnikov v danes melanholično zapuščenem, z osatom preraslem donavskem predmestju Dordjulu; ob Savi pa udarjajoče, bobneče, piska oče ogromno pristanišče z dvigali na paro, z rampami za nakladanje in razkladanje blaga in z betoniranimi nabrežji — Belgrad 1951!

Kateri neusmiljeni razvoj je zdrobil kakor v možnarju poštenjakarje, ki odtise, o — poprej za nekaj par, sedaj za nekaj dinarjev — lačnemu na Savinem bregu kos pečenega prešička? V katerem kotu je poginil zadnji prodajalec boze? In kakšno

* Prevod iz spisa »Belgrade Augusttagos v Notu »Die Glocke«, VII. letnik št. 37.

»oblasti«, toliko bolj bo koncentrirana »napredna sila«, seveda proti »klerikalcem«. Navaden človek bi mislil, da se bodo v službi delitve Slovenije, delitve tudi »napredne sile«, ampak dr. Kukovec mora že imeti pripravljen recept za njihovo koncentracijo kljub delitvi. O tej koncentraciji v službi delitve Slovenije si je upal dvomiti tudi »Slov. Narod« in je to tudi povedal. S tem pa si je nakopal na glavo nemilost Kukovecove »Nove dobe« v Celju, ki »Slov. Narodu« očita, da se je z »administrativne strani« poskušalo vplivati proti predlogu krajevske vlade in proti razdelitvenemu načrtu, za katerega sta se izjavila dr. Kukovec in g. Rajar v odseku narodne skupščine v imenu svojih klubov. Po mnenju dr. Kukovca je to nečuvna predrznost. Kraljevska vlada, to je On, dr. Kukovec sam. In njegovemu, oziroma predlogu kraljevske vlade, se upa upreti »administrativna strana«, in to celo tedaj, če njegov predlog podpira g. Rajar v imenu samostojnežev! In kdo je ta »administrativna strana«, ki je tako protidržavna in uporna? V prvem hipu bi človek mislil na g. pokrajinskega namestnika. Toda temu ni tako. Upornik, ki se drzne ugovarjati in dvomiti nad edino zveličavno pametjo g. dr. Kukovca in g. Rajarja, je »društvo konceptnih uradnikov Slovenije«, ki se je v svojih prevratnih načelih predrznilo poslati političnim uradnikom Slovenije poziv, naj pokrajinskemu namestniku pošljejo strokovna mnenja, da se je iz narodnostnih razlogov izreči zoper ustanovitev »oblasti« v Mariboru. Ta korak omenjenega društva, za čegar članstvo se je potoeval tudi sam g. Dolfe Ribnikar, smatra g. dr. Kukovec v »Novi dobi« za »gorostasen čin, nezasiščen v političnem življenju«. Res, neverjetna predrznost je to, če se upajo tudi uradniki-juristi, konceptni uradniki, oglašiti proti delitvi Slovenije in s tem tudi proti »koncentraciji naprednih sil«, zlasti če jo predlagata gg. dr. Kukovec in Ribnikarjev tovariš Rajar v imenu svojih klubov. »To je afront proti poslancem onih klubov, ki držijo vlado«, in za uradnika je neodpustljiv greh, če si upa nastopiti proti vladi in imeti drugačno mnenje kot vladni poslanci! Zato je treba proti takim uradnikom nastopiti s pozivom na narod, ki je že zdavnaj povedal dovolj jasno svoje mnenje tako glede nameravane delitve pri zadnjih občinskih volitvah. Kaj pa naj reče ubogo društvo konceptnih uradnikov oziroma administrativna oblast, če bo narod tudi pri prihodnjih volitvah dal društvu konceptnih uradnikov in administrativni oblasti prav, ne pa dr. Kukovcu in samostojnemu g. Rajarju? Kaj bo potem s »koncentracijo naprednih sil«? Ali mar ne bo propadla tako, kakor je propadel g. Dolfe Ribnikar s svojo prošnjo za vzprejem v društvo konceptnih uradnikov kljub svojemu četrtemu razredu? Kakor se vidi, stoji »koncentrirane napredne sile« na jako trhljih nogah, na tako trhljih, kakor cela centralizacija države z dr. Kukovcem in g. Rajarjem vred.

+ Lloyd George o politiki napram Franciji. London, 8. febr. (Izv.) Na vprašanje delavskega voditelja Cnycesa, kakšno stališče zavzema angleška vlada napram francoski politiki, je angleški ministrijski predsednik Lloyd George v poslanski zbornici naštel sklepe, ki so bili sprejeti v Washingtonu, in izjavil: Politika Anglije napram Franciji je politika prijateljstva in skupnega dela v interesu miru, dasi nista vedno edini v vprašanju primernih sredstev. Kar so tiče garancijskega pakta, je treba pokazati, da Francija nima občutka, da je izolirana. Francija je bila tekom enega stoletja trikrat upuščena. To opravičuje njeno skrb. Nemčija se mora prepričati, da ji bojevitva politika ne bo koristila in da bi v masčevalni vojni proti Franciji ne imela proti sebi samo Francije, temveč tudi druge narode. V Versailles smo se zavezali, da bomo podpirali politiko razširjenja Francije do Rena. V to smo se obvezali zato, da bi Francija bila zavarovana. Predsednik Wilson in Balfour sta prevzela garancijo. Z ozirom na to garancijo se je Francija odrekla omejitvi politiki. Sedaj gre v tej stvari za naš čestni dolg. (Odobrovanje in protestni kliči.) Opozorim na to, da je poslanska zbornica svojočasno odobrila garancijsko pogodbo s pogodbo, da jo Zedinjene države tudi ratificirajo. Noto je Lloyd George govoril o predlogu, da naj se v svrhu obnove sveta zbrže vojni delogovi. Rekel je: Velika Britanija je pripravljena, govoriti o tem vraščanju, ako so vse države unice in dolžnice pripravljene storiti isto. Bila bi pa krivica, ako bi se zahtevalo, da se naj samo Velika Britanija odreče vsotam, katere ima terjati od drugih.

Dnevne novice.

— Nadzornik dr. Poljanec je pri viš. šolskem svetu v Ljubljani prevzel vlogo vodje oddelka za prosveto in se peha in poti za Pribečičev srednješolski zakonski načrt. Hudomušneži pravijo, da mu lebdi pred očmi uspeh prosvetnega šefa v Sloveniji, ki ga Pribečič kandidira men-

du v upravno sodišče, šaljivci pa pravijo, da je za vladni srednješolski načrt zgolj iz očelovskih razlogov. Mi niti enega niti drugega ne verjamemo in trdimo: Samo iz korektnosti!

— Župniki na tlaki. Pisal nam je neki župnik: Z izkazi za vojaški nabor imamo župniki veliko posla. Dvakrat treba po občinah izpisati iz matic vse mladeniče, ki pridejo letos na vojaški nabor, njihove starše in botre. Potem pa treba napraviti za vsakega rekruta posebej uradni družinski list, dati brezplačno blankete, izpisati pri nekaterih družinah dolgo vrsto podatkov, poslati to včasih v tuje občine kjer dotični mladeniči živijo, dati kuverte in zalepke, pošiljati na pošto — vse brezplačno! Kaj nam pa vlada daje? Manj kot nič! V fasiji stoji nekaj kron odškodnine za pisarniške stroške, ki je komaj za peresa, ako bi jo dobil. Toda tudi te država ne izplačuje. Nad dve leti so že fasije prazen papir, ker davčni uradi ne izplačujejo obresti od predvojnih obilgacij.

— Podaljšanje roka za vložitev napovedi o dohodnini in rentnini za leto 1922. Finančna delegacija objavlja uradno, da je gospod finančni minister rok za vložitev navedenih napovedi podaljšal do konca februarja t. l. Na to se opozarjajo vsi davčni zavezanci, ki dosedaj še niso vložili napovedi, naj vsaj v podaljšanem roku zadostijo svoji dolžnosti, ker se im bo sicer dohodnina in rentnina odmerila brez nadaljnjega poziva na podstavi uradnih pripomočkov.

— Češkoslovaški poslanik na našem dvoru g. Kalina je obolel za špansko boleznijo in ne more zapustiti sohe.

— Španska bolezen se spet pojavlja po ribniški dolini. V nekaterih vaseh imajo kar po dva bolnika v eni družini.

— Po Dolenjskem so silni sneženi zameti, da je vsak promet ustavljen, vlaki imajo po več ur zamude.

— Pobijamo draginje! Prejeli smo: Kako se more pošteno preživljati družina ob času, ko je nenadno poskočila cena moka od 18 na 24 K, sladkorja od 52 na 64 K, masti na 84 K, mesu na 42 K, da ne govorim o blagu za obleko in čevlji, kjer so poskočile cene za več kot 100%, ve žal samo oni, ki to praktično poskušajo. Teh je pa ži ravno najmanj tam, kjer išče svojih pravic delavec in uradnik. Misel, ki jo je večeraj sporočil Vaš list glede predujema, se mi zdi o sedanjih križi ob kolikaj dobri volji lahko izvedljiva. Pomisliti namreč treba, da bodo vse cene pred Velikonočjo še znatno poskočile. Kdor je imel n. pr. pred tremi meseci 1000 kron na razpolago za živila, je bolj opravil kot z današnjimi 4000 K. In tako gre venomer naprej. Kam bo to dovedlo, ne vem, a gotovo je, da je takojšnja pomoč nujno potrebna. Žal, da tega položaja ne občutijo tako kot mi oni, ki odločujejo o naši usodi, in da mnogi trkamo še vedno zaman.

— Veliki snežni zameti v Bosni. Zadnje dneve je po celi Bosni in Hercegovini zapadel debel aneg. Snežni zameti so ustavili vse železniški promet na vseh progah. Potniški vlaki so ustavili kar sredi prog in so morali potniki peš nadaljevati pot do bližnjih postaj. Telefonske in brzojavne žice so pretrgane. Edino telefonska zveza Sarajevo—Zagreb še deluje. Škoda, ki so jo povzročili snežni zameti, je neprecenljiva.

— Vič. Iz katoliške cerkve je izstopil član viškega Sokola g. Anton Thaler.

— Snega je tudi v Zagrebu veliko padlo in ga niso mogli takoj odstraniti. Vseled tega je promet precej oviran in deluje tramvaj samo na posameznih progah.

— Zalostna smrt pijanec. Kočevje, 6. febr. Danes zjutraj je plaval po Rlinzi ob mostu mrtvo moško truplo. Ko so je potegnili ven, so spoznali, da je to čevljar J. König, ki je izvršil skoro gotovo samomor. Bil je ponoči močno pijan in je v prepri odsekati ženi eno roko. Potem je šel v vodo, najbrž v silo strahu pred kaznijo.

— Proračun mesta Praga. Izdatki mesta Praga so proračunani za l. 1922 na 302.192.787 čsl. K, dohodki 302.235.298 čsl. K, tako da ostane 42.511 čsl. K prebitka. Poleg tega so predvideni stroški za vzdrževanje mestnih podjetij in zavodov na 344.094.103 čsl. K. Sklenjeno je, da se najame 150 milijonov investicijskega posojila.

— Hajduška nadloga. V južni Srbiji še vedno ni miru in so razbojništva, ropi in uboji na dnevnem redu. Te dni so orožniki zvedeli, da se v neki vasi v bližini Oroševca skrivajo hajduki. V vas je takoj odšla orožniška patrulja, ki jo je vodil zaupnik. Hajduki so čakali na patruljo v zasedi in ko se jim je približala, so pričeli streljati. Ubili so dva orožnika in zaupnika, naker so pobegnili.

Štaterske novice.

Shod SLS v Mariboru.

Maribor, 6. februarja.

Nocoj se je vršil v Splavarski ulici zelo dobro obiskan shod tukajšnjega vodstva SLS. Shod je otvoril predsednik dr. Leskovar. Prvi govornik občinski svetnik Krepek je poročal o zanemarjenem občinskem gospodarstvu s posebnim ozirom na aprovizacijo mesta z najpotrebnejšimi živili. Socialna demokracija, ki je pred volitvami manipulirala z velikoobetajočimi obljubami, ni ničesar storila, ves njen komunalni program je ostal dosedaj nerešen. Četudi je SLS v manjšini, se dosledno drži svojega programa ter ga po možnosti razmeri izpolnjuje.

Narodni poslanec Franjo Žebot je podal v velikih obrisih sliko o naši gospodarski in državni politiki. Opozoril je na nerazumevanje belgrajskih krogov za našo

ožjo domovino, na koruptivne razmere srbsko-strankarskega režima, na enakopravnost posebno v obdavljenju Slovenije, ki se naravnost izžema, dočim živa Srbija privilegije, kar povzroča največ nezadovoljnosti med našim ljudstvom. Da je državni proračun falzificiran, to so v seji financa odobora dne 1. februarja potrdili tudi sami demokrati: Veljković, Sečurov, Milan Pribičević, ki so izjavili, da je proračun »lažen«, nestvor, da ni realen, zato ga treba vrniti ministrstvu v temeljito korekturo. Prave slike proračun že zato ne more dati, ker posamezna ministrstva kljub opetovanim urgencam niso v položaju podati točnih številk. Bolgarija n. pr. je poslala 300.000 ton premoga katerega so v Belgradu pozabili vpisati. Prometni minister niti ni vedel, da ima dva rudnika na razpolago. Skratka v Belgradu nimajo in ne poznajo nobenega pravega gospodarstva. Navažajo ogromne številkke za armado, izjavi govornik, da SLS stoji neomajno na stališču, da treba armado izdatno skrediti. Stojimo pred velikimi dogodki, ki se pripravljajo za čas venčanja kralja; grozi nam celo vojaška diktatura. Naj pride kar noče, SLS bo pripravljena. Delajmo še sedaj za pošteno politiko, za mirno sožitje za krščanska načela v ljubezni do bližnjega. Mi hočemo veliko, urejeno državo Jugoslavijo! (Odobrovanje.) Po krajšem pojasnilu prof. Vesenagor je nato dr. Leskovar s kratkim nagovorom zaključil zborovanje.

Dr. Kukovec v Mariboru. Ob istem času ko je zborovala SLS, je tudi minister n. r. dr. Kukovec v gostilni »Maribor« na sestanku obrtnikov »Slovenkega obrtnega društva« predaval o socialnem zakonu z ozirom na obrtništvo po načrtu zakona o odgoji in zaščiti obrtnega naraščaja. G. minister se čudi, da se še nahajajo samostojni obrtniki v soc. demokratijski stranki in v stranki »polklicnih nezadovoljstev«. Priznava, da med svojimi tovariši v Belgradu za obrtniške težnje v Sloveniji ni našel pravega razumevanja. Kljub temu pa je zagrizen centralist, dasi tako priznava, da je centralizem smrt za obrtništvo v Sloveniji.

Občinska seja v Mariboru. V torek, 7. t. m. zvečer se je končala prva letošnja seja občinskega sveta. Za prvo sejo se je nagromadilo toliko gradiva, da je obč. svet. dr. Jerovšek (SLS) predlagal, naj se sejo prekinijo ob 22 uri. Na način so iz ene seje nastale štiri. Torkova seja je bila vsled odsotnosti večine občinskih svetnikov dolgo časa nesklepna. Po kratkem poročilu župana Grčarja se je javna seja zaključila, sledila ji je važna tajna seja o personalnih zadevah.

Čudne vesti o roparskem umoru. Po Mariboru krožijo že nekaj dni čudne vesti o strašnem roparskem umoru nekega kmetijskega dekleta, ki je prejela denar za prodane vole, ga skrila v laseh pod robcem, se dala skozi gozd na povratku domov spremiti po orožniku, katerega je odslavila bližajoč se domu. Tu pa jo je napadel nek mesarski pomočnik iz Maribora, ki je vedel za denar, in ki je dekletu po izvršenem ropu odrezal glavo ter jo spravil v nahrbtnik. Dobil ga je pa oni orožnik, ki je dekletu preje spremljal in sicer ker se mu je zdel sumljiv na vprašanje če ni slišal od tam, odkoder je prišel, krik. Eni pravijo, da se je to zgodilo v bližini St. Ilija, drugi zopet, da se je zgodilo pri Limbušu. Za danes bležimo to vest z vsi rezervi.

Gosnodarstvo.

Prijave vozil in takse na vozila.

Kakor je vse megleno, kar pride iz Belgrada, tako si tudi ne zamoremo predstavljati, kdo bi bil takso »pismene«, da bi to novo navedbo lahko pravilno tolmučili, posebno, kar se tiče voz. Tako se n. pr. glasi: »Automobile, bicikle, tija-karske vozove in druga vozila je glasovni deleg. fin. itd. do 15. februarja pisмено prijaviti.« (Vsak kmet v Jugoslaviji bo torej letos moral imeti kontrolistinja.) »Za vsako vozilo se mora vložiti poseben, po predpisih itd. kolkovano vlog.« (Papir je pač silno poceni, stari Antischimmel se je pa pri nas začel izredno rediti.) »Kolkovina znaša pri avtomobilih 20 din. in pri biciklih 5 din. Kdor ne bi itd... bode kaznovan ... itd.«

Ker se pri nas na deželi vse zelo zanima za stvar, prosimo pristojno oblast pojasniti:

1. Kaj je naznaniti pod tija-karskimi vozovi? Ali samo osebni vozovi tija-karjev ali vsi osebni vozovi brez izjeme, tudi takozvani kmetijski kolkovinski na peresih?

2. Kaj je razumeti pod »druga vozila«? Tudi ročni vozički in pa morebiti tudi še celo samokolnice (šajirge) ali pa samo vprežni tovarni vozovi za konjako ali govejo vprego?

3. Koliko se plača kolkovine za vozove, in to: a) za tija-karske vozove za izvrševanje tija-karske obrti? b) za druge osebne vozove v mestu in na deželi; c) za vprežne vozove za prevažanje pridelkov itd. sploh za tovarne vozove? d) za ročne vozičke?

Opravičen bi bil davek samo na avtomobile in tako osebne vozove, ki se uporabljajo izključno za luksuz v mestih. Vsi drugi tovarni vozovi v mestih in na deželi, na deželi pa tudi vsi takozvani lahki vozički, čeprav so na peresih, bi pa morali biti davka prosti, kajti vsak kmet ima koleselj, to pa ne radi tega, da se vozi za zabavo, ampak radi tega, da vozi v mesto mleko itd. in domov in mesta razno skupljeno blago, za ka-

tero se iz ekonomskih razlogov ne izplača vprežati tovarnih vozov. Večkrat potrebujejo osamljeni gosposlari tudi zdravniška ali živinodravniška in to tudi ponoči in avadno »brsca! Kako pa to doseči, ako nimamo primernega voza? V največ slučajih bi zamogli drugo plačati s tija-karjem, toda prepozno došlega zdravnika.

Vprašamo še, ali je to koristno in v prid kmetu, kar listi, ki siuzijo sedanjemu režimu, tako radi v zabavo javnosti trdijo?

Tudi lasek na bicikle je naravnost nemoralen, ako se vprašamo, kdo se dandanes poslužuje bicikla. — Delavec in uradnik, kateri mora radi draginje in nedostatka stanovanj v meslih, stanovati daleč od tovarne in pisarne, ter jim je to prevozno sredstvo tako rekoč potrebno kot tistemu gospodu, kateri je ta davek izumil, vsakdanja hrana, katere pa gotovo ne obstoja v oblikih krompirja kot ona od kmetu davkoplačevalca za koleselj in delavca davkoplačevalca za kolo!

BORZA.

Zagreb, 8. februarja. (Izv.) Devize: Pešta 47.25—47.50, Berlin 151.00—152, Italija 14.45 do 14.60, London 1922, Newyork 805—807, Pariz 25.90 do 26, Praga 577, Dunaj 3.70—3.80, Curih 60.25, Napoleoni 1100. — Valute: ira 14.40, dolar 802 do 802.50.

Belgrad, 8. febr. Valute: Dolarji 74.25, marke 38.25, leji 50, ievi 49, nacoleonori 275. Devize: London 3.6, Pariz 635, Zeneva 1430, Praga 145, Dunaj 0.96, Berlin 37.75, Milan 810, Budimpešta 11.75.

Curih, 8. februarja. (Izv.) Devize: Pešta 0.80, Berlin 2.57½, Italija 24.52½, London 22.25, Newyork 512, Pariz 43.43, Praga 9.70, Dunaj 0.17, Zagreb 1.63, Varšava 0.15, Holl 191, Brussel 41.50, Madrid 79.50. — Valute: nem. avst. krona 0.08.

Praga, 8. febr. Dunaj 0.53, Berlin 25.90, R. 251, avst. krona 0.35, italijanske lire 248, Budimpešta 7.87, Pariz 445, London 228, Newyork 32.12, Curih 1028.

Dunaj, 8. februarja. (Izv.) Devize: Pešta 12.40, Berlin 40.75, Italija 385.00, London 353.00, Newyork 6150.00, Pariz 685.00, Praga 153.50, Curih 1580.00, Zagreb 26.50, Varšava 249.00, Holandija 3010.00.

Berlin, 8. febr. Dunaj 6.43, Budimpešta 30.46, Italija 954, Praga 376.10, Pariz 1693.30, London 866.00, Newyork 198.80, Curih 888.60.

g Vprašanje našega zunanjega posojila. »Jugoslovanski Lloyd« poroča, da je prišel dne 5. t. m. v Belgrad zastopnik banke Bolton in Pomenpina v Londonu, g. Bolton v zadevi zaključitve zunanjih formalnosti najetja posojila na Angleškem. Z istim bančnim konzorcijem je sklenila četinjaška vlada leta 1903. posojilo v znesku 250.000 funtov šterlingov po 5½%.

g Nova bolgarska velebanka. Bolgarska narodna banka in Zemljeradniška banka sta osnovale novo veliko banko s kapitalom od 75 milijonov levov.

g Dohodki tobaka leta 1920-21. V proračunskem letu 1920-21 je znašal dohodek tobaka 234 milijonov dinarjev.

g Cene žitu na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem so bile v prvih dneh februarja cene žitu sledeče: pšenica 230—300 čsl. kron, ječmen 225—240 čsl. kron, koruza La Plata 250—270 čsl. kron, moravski oves 250—265 čsl. kron, krušna moka 400—425 čsl. kron, pšenična moka (št. 0) 500—520 čsl. kron, krompir 135—145 čsl. kron.

g Naša industrija tanina. V letu 1921. smo izvozili iz naše države za 15 milijonov dinarjev tanina.

g Trgovina med Poljsko in Ukrajino. Nad Zbrucem je pričela živahna trgovina med Ukrajino in vzhodno Galicijo. Ukrajinske sovjetske oblasti so osnovale posebno postajo za trgovino. V kratkem pride v Varšavo ruski poslanik Karahan, da konfirira v tej smeri s poljskim zunanjim ministrom Skirmontom.

g Angleška zunanja trgovina. V decembru 1921 je izvozila Angleška za 68.570.000 funtov šterlingov blaga, uvozila pa za 83.970.000 funtov šterlingov blaga. Uvoz je bil večji kot izvoz za 16 milijonov 74.000 funtov šterlingov.

g Drugi veleposlanec za vzhod se vrši v Lvovu med 5. in 19. septembrom 1922.

g Italijansko-bulgarska trgovska zbornica je bila odprta dne 20. januarja na svečan način. Slovesnosti je prisostvoval kralj Boris.

Ljubljanske novice.

Ij Nova založba. Seja načelstva Nove založbe se vrši danes, 9. februarja, ob 19. uri v tajnikovih prostorih in ne ob 17. uri, kakor se je pomotoma javilo.

Ij Krakovo-Trnovo. Prosveta ima jutri v petek ob pol 8. uri zvečer v Kolezijski ulici šte. 1 redno predavanje.

Ij Štirimesečni tečaj italijanske konverzacije se prične danes zvečer ob 7. uri v poslopiju moškega učiteljskega (Resljeva cesta), I. nadst. — Francoščina vsak torek istotam od 7. do ¾9. ure zvečer. Vpisovanje pri šolski slugi ali zvečer pred poukom. Tudi začetniki se lahko vpišejo vsak dan in uvrščajo v skupine začetnikov. (k)

Ij Za slopee. Gospod župan dr. Ljudevit Periš je povabil svoje poroke daroval Podpornemu društvu slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12 znesek 2000 K, zakar se najpriščneje zahvaljujemo. — Odbor.

Ij Zdravstveni izkaz. V Ljubljani je od 29. jan. do 4. febr. umrlo 32 oseb, 18 moških in 14 ženskih, med temi je bilo 14 tujecev. Umrli so: 7 na jetiki, 3 na pljučnici, 2 vled življenjske slabosti, 2 na otroški vročici, 3 vled zastrupljenja rane, 2 vled srčne hibe, 2 na raku, 2 vled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Rodilo se je 20 moških in 16 ženskih, skupaj 36 otrok. Od nalezljivih bolezni sta bila prijavljena po dva slučaja vročice in škrlatice in 1 slučaj ošpic.

Prosveta.

pr Diskusijski večer Marija Kogoj se vrši danes ob 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Dvorana bo zakurjena.

pr Orkestralno društvo Glasbene Matice nastopi po daljšem odmoru v ponedeljek 13. t. m. s svojim IV. simfoničnim koncertom. Po Čajkovskiju, Beethovnu in Lisztu si je izbralo to pot društvo velike fantastično simfonijo Hektorja Berlioz, grandiozno delo za veliki orkester, ki je vsled svoje elementarne sile, s katero deluje na poslušalca, stalno na programu svetovnih simfoničnih koncertov. Simfonija potrebuje velik aparat (dve harfi ali harfo in klavir, štiri fagote, štiri pavke itd.). Berlioz sam predpisuje v godalih najmanj po 15 prvih in drugih violin, 10 violon, 11 čel in 9 kontrabasov. Kje dobiti tako imponen or-

kester? Orkestralno društvo se ni strašilo stroškov in je zbralo v svojem orkestru za to simfonijo 82 godbenikov-orkester, s kakršnim se morejo ponasati le največja mesta. O delu samem prinašamo posebno razlago. Simfonijo je študiral orkestralno društvo od početka letošnje sezone in jo bo soditi po glavnih skušnjah prineslo v popolni obliki kakor se le redko čuje. Od občinske prirediteljnice, da bo znalo ceniti neumoren trud in poštenost društva in napolniti Unionsko dvorano na dan koncerta do zadnjega kotička. (k) pr Udrutenje gledaliških igralcev, mestni odbor Ljubljane, je sklical v nedeljo dne 5. februarja t. l. v opremnem gledališču protestni sestanek. Po nad enourni ostri in stvarni debati, katere se je udeležilo mnogo članov, predlagala se je in soglasno sprejela sledeča resolucija: Članstvo Udrutenja gledaliških igralcev v Ljubljani, zbrano na sestanku dne 5. febr. 1922 najodločno protestira proti nameri zmanjšanja budžeta Narodnemu gledališču v Ljubljani. 1. Zavedajoč se svojih dolžnosti apeliramo na vse merodajne faktore, kulturne in politične organizacije ter vso slovensko javnost, da store vse potrebno, da se ta namera prepreči, ker bi bil vsled tega obstoj in napredek slovenske gledališke umetnosti resno ogrožen. 2. Da se nemudoma izvedeta odloka 600001/21 in 600002/22 ministrstva prosvete o regulaciji doklad članstva Narodnega gledališča. 3. Članstvo Narodnega gledališča v Ljubljani nikakor ne sme in ne more trpeti pomanjkanja in bede, povzročene vsled slabega gospodarstva uprave Narodnega gledališča v Ljubljani.

Orlovski vestnik.

»Mladost št. 2 je v tisku. Po 12. febr. jo začnemo razpošiljati. Da jo ne damo natisniti premo ali preveč, naj odseki takoj uredijo naročbo. Izredni občni sbor ljubljanskega okrožja se vrši v ponedeljek 13. februarja ne v dvorani, temveč v spodnjih prostorih Rokodelskega doma pri g. Peterlinu. — Odbor. (k) Okrožnica Pripr. odbora za Brno 1922 z novimi, zelo ugodnimi podatki dobe vsi odseki in krožki, ter vodstva vseh katoliških organizacij do 15. febr. Vsi podatki in cene so določene na podlagi zadnjih vesti iz Brna ter informacij pri železnici t. dr. uradih. Zlasti opozarjamo, da velja celotna vsota 1200 jugosl. kron, ne pa ona (okrog 3000 jugosl. kron), ki so jo razglasili okrožni referenti na podlagi prvotnega proračuna, za katerega še nismo imeli natančnejših informacij. Ta okrožnica izide tudi v 2. šte. Mladosti.

II. slovenski orlovski tabor (Brno avgusta 1922) je zadobil nov sijaj in še večji pomen. Dne 15. januarja t. l. je sklenil zbor delegatov Mednarodne unije katol. telovadcev v Parizu, da se bodo vršile mednarodne tekme katol. telovadcev za leto 1922 v Brnu (ne pa v Rimu, kakor je bilo določeno že leta 1920. v Metz). Zagotovljena je udeležba 150 telovadcev, dveh škofov in 1 generala iz Francije. Izvzemši Nemčijo in Maščarsko bodo zastopani vsi evropski narodi in zelo številno odposlanstvo čeških in slovaških katol. Sokolov iz Amerike. V Brnu bo najmočnejša katoliška manifestacija leta 1922.

Orel Krakova-Trnava. V soboto ob pol 8. uri fantovski večer. — Danes v četrtek redna telovadba za vse člane.

Izredni sbor delegatov J. O. Z. Dne 12. marca se bo vršil izredni zbor delegatov J. O. Z., kar tem potom objavljamo vsem bratskim okrožjem in odsekom. Dnevni red: 1. Volitev preglednikov. 2. Sprememba poslovnika. 3. Določitev članarine. 4. Organizacijske zadeve. 5. Slučajnosti. Z ozirom na predvidene važne odločitve je v interesu vseh odsekov, da se dajo na tem zboru zastopati. — Predsedstvo J. O. Z.

Turistika in sport.

Smukaška tekma v Bohinju, ki se vrši v nedeljo 12. t. m. se bo vozila za prvenstvo Slovenije. Teren v Bohinju je prvovrsten. Daljavo bo znašala 7 km. Razpisa, objavljen v Sportu, se spremeni v toliko, da tekmujejo kot juniorji vsi oni, ki do sedaj še niso tekmovali v smuškinih tekmah, ostali pa tekmujejo kot seniorji. Prijave je nasloviti na Sportno Zvezo ali Zimsko-sportni odsek Bohinju.

Sankaška tekma za prvenstvo Jugoslavije, ki se je morala vsled izostajanja hrvaških in srbskih sportnikov v nedeljo 5. t. m. odpovedati, se preloži na nedeljo 19. t. m. ter se vrši istočasno s smuško skakalno tekmo v Bohinju.

Propagandno smuško tekmo priredi Sportna Zveza v prihodnjih dneh v Ljubljani. Tekmovalo se bo v »Vojaškem patrolnem« tekmu na smučeh na daljavo 8 km preko Rožnika. Ker so vse nedelje zasedene s smuškimi tekmami v Bohinju, se bo vršila tekma med 11. in popoldne. (Trzanje največ 1½ ure.) Vsi oni, ki bi se hoteli ude-

ležiti tekme, naj se prijavijo v svrhu sestave programa Sportni Zvezi, Narodni dom.

IV. smučarski izlet letošnjega smučarskega tečaja se bo vršil v nedeljo dne 12. t. m., in sicer v Bohinju. Odhod z večernim sobotnim vlakom ali nedeljskim jutranjim vlakom. Nadaljna pojasnila v nedeljo dopoldne po prihodu jutranjega nedeljskega vlaka v hotelu »Markež«.

Poneverbe na ljubljanski pošti.

Ljubljana, dne 8. februarja 1922.

Točno ob ¼9. je prišel staviti prvi državni pravdnik Domenico sodnemu dvoru svoje predloge. V svojem govoru, katerega je govoril do ¼10, je poudarjal, da je ta razprava prvo bliskanje v ofenzivi javnosti proti pojavom korupcije v poštini upravi. Razprave ne zasleduje samo naša domača javnost, marveč tudi tisti naši ubožci v ameriških rudokopih, kamnolomih, tvornicah in po farmah, kateri so pošiljali dolarje svojim bednim svojcem, a so ga obtoženci pogladi skozi svoja grla in za — ženske. Pograjal je in zahteval discipliniranje tistih nadzorovalnih organov, ki so tako kontrolirali, da so se mogli dolarji kraditi. Končno je opozoril, da tisti, ki so mislili, da je poština direkcija krila delarske prince, niso prišli na svoj račun, ker je razprava dokazala, da poština direkcija ni bila udeležena pri delarjih ali znamkah, ali da bi bila peskušala potlačiti razpravo. Zahteval je, naj se vsi obtoženci kaznujejo in da naj se spis odstopi poštini direkaciji, da bo disciplinarno nastopila proti tistim, o katerih se je med razpravo ugotovilo, da so grešili proti redu na pošti. Dr. Svigelj je v triletnem govoru poudarjal, da je poština uprava v Sloveniji takorekoč velik svetilnik v Jugoslaviji. Če so se pojavile nerednosti, jo je povzročila povojna nemoralna. Na pošti je bilo, kakor na kakki narodni veselici, na kateri se je iz šaljive pošte razvil srečolov na dolarje. Dr. Tekavčič je poudarjal, da je bila kontrola silno slaba. Če bi se bilo strožje kontroliralo, bi kuge v ekspediciji ne bilo. Dr. Krivic je v svojem govoru zahteval, naj se Alrezin oprosti, ker je preklinal svoje priznanje, dokazalo se mu pa tudi ni nič. — Dr. Puc je grajal, ker je trajal proces tako dolgo časa; njegov klient Favetti bi bil lahko že v prvih 14 dneh sojen. Dr. Kokalj je rekel: Pijača je bila tisti demon, ki je spraval Prosena na zatožno klop. Demon pijače je vplival ta-

ko na njega, da pač ne more biti kazensko odgovoren za to, kar je storil v popolni dušni zmedenosti. Dr. Fettich je poudarjal, da kar tise priznanj na policiji, jih on zelo skeptično presoja. Dr. Ivo Tavčar in dr. Jelenc sta zahtevala oprostitve Šake in Rapotca, ker razprava ni dokazala, da bi bila kaj zagrešila. Po kratki repliki prvega državnega pravdnika Domenica in repliki dr. Sviglja in dr. Puca se je razprava ob 1. uri 7 minut zaključila. Sodni dvor se je posvetoval o sodbi do ¼15, ko je razglasil predsednik svetnik dr. Škaberne sodbo, pokateri so krivi Banovec, Jean in Alrezin hudodelstva tatvine po §§ 171, 173 in 174 IIa, Favetti hudodelstva tatvine po §§ 171, 173 in 174 Prosen po §§ 171 in 173; Klampfer pa po §§ 171 in 173 prestopka tatvine in so se obsodili po § 178 k. z. Banovec in Jean na 15 mesecev teške ječe, Alrezin na 17 mesecev teške ječe, Favetti na 4 mesece teške ječe, Prosen na 5 mesecev teške ječe in Klampfer na 4 mesece strogega zapora. Šaka, Rapotec in Hribar so se oprostili od obtožbe. Odškodninski zahtevki so se zavrnili na pot civilne pravde.

Prvi državni pravdnik Domenico je glede na oprostitve Šake, Rapotca in Hribarja prijavil ničnostno pritožbo.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Termometer v F	Nob. vetrov	Prahovino v mm
7.2. 21 h	737.5	- 8.6	6.7	obl.	—
8.2. 7 h	738.4	- 8.5	0.8	obl. vzh.	—
8.2. 14 h	740.1	- 5.2	0.7	obeg	—

Zelo prijetno deluje pri drgnjenju hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje kože zob in ust, lekarna. Feller-ja prijetno dišeči »Elsafuide«. Je mnogo močnejši in boljše kot Franc. žganje in že 25 let priljubljen. 8 dvojna stekla ali 1 specij. steklo z ovitkom in pošt. pošlje za 48 K: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 134, Hrv.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 3 Din.)

BATERIJE ZA ZEPNE SVETILKE:

A. Stadler, Sv. Petra cesta št. 23.

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 6.

KLEPARJI:

Korn T., Poljanska cesta št. 8.

Bomgar & Smerkol, Florijanska ul. 13.

KNJIGARNE:

Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo.

MEHANIČNA DELAVNICA za pis. stroje:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

PARNA PEKARNA:

Jean Schreyer nasl. Jakob Kavčič, Gradščice št. 5.

PISALNI STOROJI IN POTREBŠČINE:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

SOBNO SLIKARSTVO:

Žuran Martin, Mestni trg št. 12.

ženitna ponudba. Gospod, star 25 let, boljše

gumanosti, poštenega vedenja in pri dobri obrti, se želi seznaniti v svrhu ženitve z gospodično, staro 20—38 let, pošteno, katere ima kako majhno posestvo ali vsaj primerno premoženje, najraje iz celjske ali dolnjske okolice; lahko tudi vdova brez otrok. Pisma, katerim naj se priloži slika, je nasloviti pod »Zgodnja pomlad« pošto ležečo Ljubno v Savinjski dolini. — Tajnost zanjajčena. 472

KONTORISTINJA večja slo-

venske in nemške korespondence, strojepisja in stenografije, kakor tudi drugih pisarniških del, se sprejme v veletrgovini v Ljubljani za takojšen nastop. Ponudbe z navedbo dosedanje službe in zahteve plače je nasloviti na upravništvo »Slovenca« pod šifro: »Stalno mesto 473«.

Dve stanovanji na deželi

ob železniški postaji proti nagradi za oddati. Ponudbe pod: »TAKOJ 620« na upravništvo »SLOVENCA«.

SPEDICIJSKA PODJETJA:

Ransinger R., Cesta na juž. železnico 7—9.

TELOV. POTREBŠČINE IN KLOBUKI:

Kunovar Ivan, Stari trg št. 10.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNČNIKI:

Mikuš L., Mestni trg št. 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:

Erjavec & Turk pri zlati lopatic, Valva-zorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zaloška cesta št. 21.

URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA:

Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10. (Ceno in točno.)

ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV:

Cihlat Josip, Dunajska cesta št. 67.

ZALOGA POHISTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Krepak V A JENEC poštenih

starešev, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme v trgovino z mešanim blagom na deželi. Istotam se kupijo 3 m dolg Cenj. ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod št. 306.

Zupanje občine Raka pri Krškem išče

večšega in občinskega tajnika ki bi bil obenem tudi ORGANIST. Letna plača v denarju 20.000 K in v buri 15.000 K ter prosto stanovanje. Vzame se tudi samo obč. tajnika z mesečno plačo 1050 K, s postranskimi zasluzki in prostim stanovanjem v občinski hiši. Nastop službe s 1. event. 15. marcem. Ponudbe je vlagati pri županstvu Raka do 22. februarja 1922.

Dve meblovani sobi

išče mirna stranaka za takoj, oziroma za 15. februar. Po možnosti z električno razsvetljavo in posebnim vhomom v sredini mesta. Ponudbe pod: »Meblovani sobi« na anončno družbo Aloma Company v Ljubljani, Kongresni trg št. 3. 471

Elektro-tehnika

skladišnike in skladiščne uradnike elektro-tehniške stroke, dobre poznavalce blaga, išče večje industrijsko podjetje z takojšnjim nastopom.

Pismene ponudbe na Interreklam d. d. Zagreb, Ilica 21, Jurevska 31, pod šifro »ELEKTRO-TEHNIKA II-C-6«. 487

Za moje skladišče Mestre (Venecija) iščem zanesljivega delavca,

ki zna dobro z lesom manipulirati. Stanovanje ima v hiši, žena bi snajžila pisarne. Istotam se sprejme tudi takoj bilanciranja zmožen knjigovodja v tekstilni tovarni v

Koševju. Plače po dogovoru. Ponudbe na: A. KAJFEZ, KOŠEVJE. 460

KOČIJAZ samec, ki mu je Ljubljana znana in je bil v taki službi že dalj časa zaposlen, se sprejme pri tvrdki BOLAFFIO & SINOV, LJUBLJANA. 474

Pisarniško moč,

zaposleno v trgovini s pohištvo, iščem. Služba zaupna, plača po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod šifro »Pohištvo 365«.

DIONIČARSKO DRUŠTVO

UZAGREBU

PRERADOVIČEVA 2

PETROLEJ

RAFINIRANI BIJELI

BENZIN

SVIH GRADACIJA

PLINSKO ULJE

STROJNAI

CILINDERSKA

ULJA

AUTO ULJA

TOVOTNA MAST

UZ NAJJEFTINIJE

DNEVNECIJENE

SA SKLADIŠTA

BRZOJAVI: ASTRA ZAGREB

TELEFON: 23-88

POSLOVICA: PRERADOVIČEVA 2

Veliko posestvo z obsežnimi prvovrstnimi vinogradi, v najlepšem in prometnem kraju Slovenskih gor, napredaj. Naslov za pojasnila daje upravništvo pod št. 443.

Lepa darila

za vsako priliko!

Zlatnina, srebrnina, namizna oprava in budilke, po nizkih cenah, kakor je bila zaloga brez carine prevzeta od gos. Krepelka (Meisetz).

Jos. Šelovin-Čuden, Mestni trg 13.

Industrijsko podjetje v Ljubljani kupi dobro ohranjen

Diesellov dinamo motor (2 cilindrski)

za 50 do 80 HP, Istomerni tok, 110 V,

stoječ, eventualno tudi z akumulatorsko baterijo, komplet z vsemi priključniki. Graški motor ima prečnost. Blagohotne ponudbe z natančnim opisom motorja in vse naprave priključil in lemece postavilve ter cene vpoštevši stroške demontaže na upravništvo »Slovenca« pod šifro: »DIESELOV MOTOR 468«.

PRODAM

radi spremembe v obratu rabljene, dobro ohranjene:

1 polnojarmenik za favolefte (Spaltgatter)

1 gladilnik štirikraten (Vierfache Hobelmaschine)

1 gladilnik (Dicktenhobelmaschine)

1 elektoregulator System Kehl

1 benzin-lokomobil 10 PS

1 landauer. Vprašanja na: Tovarna zabojev in lesenih jermenic

FELIKS STARE, Radomlje, Slovenija.

Mesto restavraterja

ki ima obenem vršiti posle RAVNATELJA, razpisuje

GRAND HOTEL UNION V LJUBLJANI.

Ponudbe z navedbo dosedanjih služb, z referencami je nasloviti na upravni svet hotela »UNION« v Ljubljani.

Kostanjev les

prosto vagon in večje množine v gozdu kupi J. POGAČNIK, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 1, I. POSREDOVALCI SE DOBRO PLAČAJO!

Prometni zavod za premog

d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Pavla Belič

učiteljica

dne 7. februarja ob 8. uri zvečer po kratki mučni bolezni, pre-

videna s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb predrage rajke bo v četrtek, dne 9. t. m. ob 4. uri popoldne iz deželne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi pri Sv. Petru.

Ljubljana, dne 9. februarja 1922.

ZALUJOČI OSTALI.

463